

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук Мішенюка Р. М.,
на дисертаційне дослідження Левчук Н. П.
«Розвиток економічної компетентності офіцерів-магістрантів
Державної прикордонної служби України»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук за спеціальністю – 13.00.04 –
теорія і методика професійної освіти.

Процес розвитку професійних компетентностей є актуальною проблемою сучасної психолого-педагогічної науки і практики. Вона постає через ті ускладнення, які виникають у процесі розв'язання завдань реформування освіти України, яка прагне посісти гідне місце у європейському та світовому співтоваристві.

У дисертаційному дослідженні Наталії Петрівни Левчук виявлені протиріччя, які свідчать про актуальність роботи, що спрямована на розвиток такої важливої якісної характеристики офіцера управління органами охорони державного кордону як економічна компетентність. Особливо вагомим є протиріччя, яке виявлено в системі професійної підготовки офіцерів-прикордонників у магістратурі між необхідністю реалізації вимог до забезпечення практичної спрямованості фінансово-економічної підготовки офіцерів-магістрантів ДПСУ і недостатнім використанням можливостей контекстного навчання. Здобувач справедливо відзначає, що зазначене питання потребує глибокого наукового аналізу та практичного вирішення.

Визначені в дисертації завдання відповідають загальній меті дослідження. Достовірність одержаних результатів забезпечується використанням комплексу взаємопов'язаних і доповнюючих один одного теоретичних та емпіричних методів дослідження. Вражає своєю широтою теоретико-методологічна основа дослідження, у яку поряд з питаннями професійної підготовки були враховані положення теорії пізнання і самопізнання, теорії діяльності, систем організації і

6	Вх. № 1981
03	05 20 18 р.
ВІСНИК ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДПСУ ім. Б.Хмельницького	

управління, вимоги до рівня професійних якостей офіцерів управління органами ДПСУ у частині керівництва фінансово-економічною діяльністю.

Ґрунтовний аналіз психолого-педагогічної літератури у першому розділі дисертації з проблеми розвитку економічної компетентності, а також вивчення вимог щодо досліджуваної якості офіцерів-прикордонників керівної ланки дозволили здобувачу визначити її як інтегративне особистісне утворення, яке характеризує їх здатність здійснювати ефективне управління фінансово-економічною та господарською діяльностями на основі стійкої потреби й інтересу, ґрунтовних економічних знань, умінь, навичок і специфічних якостей особистості для раціонального й ефективного функціонування структурних підрозділів Державної прикордонної служби України.

Для проведення експериментальної частини дослідження було вдало підбрано критерії та показники розвиненості економічної компетентності офіцерів-магістрантів Державної прикордонної служби України. Це дозволило Н. П. Левчук перейти до аналізу практики розвитку зазначеного утворення, а також з'ясування стану розвиненості економічної компетентності у слухачів факультету підготовки керівних кадрів НАДПСУ. Результати констатувального етапу експерименту засвідчили існування суттєвих резервів для вдосконалення освітнього процесу у Національній академії Державної прикордонної служби України. У межах даного дослідження це стосується необхідності виявлення й обґрунтування педагогічних умов та структурно-функціональної моделі, реалізація яких на практиці сприятиме удосконаленню професійної підготовки офіцерів управління органами охорони державних кордонів та розвитку в них економічної компетентності.

У другому розділі дисертації поданий опис обґрунтованих педагогічних умов та структурно-функціональної моделі розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів Державної прикордонної служби України, яка складається

із чотирьох блоків: цільового, змістового, процесуального, контрольньо-оціночного.

Дисертант у своїй роботі конкретизувала форми, методи і засоби розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів Державної прикордонної служби України.

Результати формувального етапу експерименту, які відображені в третьому розділі дисертації, довели дієвість виокремлених педагогічних умов та структурно-функціональної моделі позитивною динамікою розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів Державної прикордонної служби України. Достовірність отриманих результатів підтверджена за допомогою критерію Колмогорова-Смірнова.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у тому, що:

уперше встановлено та обґрунтовано педагогічні умови розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ в процесі професійної підготовки, розроблено структурно-функціональну модель розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ;

удосконалено зміст критеріїв (мотиваційного, когнітивного, операційного, особистісного) завдяки використанню показників, що дозволяють діагностувати рівень розвиненості економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ в процесі професійної підготовки;

дістали подальшого розвитку визначення сутності, змісту і структури економічної компетентності офіцерів управління органами охорони державного кордону, а також форми й методи її розвитку в процесі професійної підготовки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що результати дослідження:

використано для розробки навчально-методичного комплексу з навчальної дисципліни «Фінансово-економічна діяльність в ДПСУ» (робоча програма; конспекти лекцій; методичні рекомендації для проведення семінарських занять,

тренінгів, рольових ігор; методичні матеріали для індивідуальної та самостійної роботи слухачів; матеріали поточного та підсумкового контролю) для підготовки офіцерів-магістрантів ДПСУ;

впроваджено у практику курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації офіцерських кадрів Державної прикордонної служби;

частково використано в освітньому процесі інших вищих військових навчальних закладів України з метою оптимізації структури та змісту професійної підготовки офіцерів-магістрантів у сфері військового управління.

З метою забезпечення якісного вивчення офіцерами-магістрантами – майбутніми керівними кадрами Державної прикордонної служби України методів і механізмів управління фінансово-економічної діяльності Н. П. Левчук розроблено навчальний посібник «Фінансово-економічна діяльність ДПСУ».

Наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено у друкованих працях Н. П. Левчук. Матеріали дослідження доповідалися та обговорювалися під час роботи міжнародних, всеукраїнських та міжвідомчих науково-практичних конференцій.

Загалом роботу виконано на високому науковому рівні. Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і повністю відображають основні положення дисертації.

Поряд з позитивним ставленням до роботи, слід відзначити кілька побажань та зауважень дискусійного характеру, а саме:

1. У розділі 1.1 дисертант здійснює ґрунтовний аналіз компетентнісного підходу в освіті, наголошуючи на проблематиці формування ключових компетентностей. Однак, економічна компетентність з огляду на об'єкт дослідження є складовою професійної компетентності майбутнього офіцера управління органами охорони державного кордону, про що автор чітко не наголошує в дисертації. Натомість, аналіз економічної складової професійної

підготовки офіцерів-прикордонників лише обмежується працями Ю. Балашової, К. Тушко. Доцільно було б розширити огляд джерельної бази, в якій розглядається економічна компетентність як складова професійної компетентності не лише офіцерів-прикордонників.

2. З метою всебічного дослідження проблеми розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ доцільно було б здійснити ретроспективний аналіз та означити певний досвід її вирішення у професійній підготовці офіцерів різного історичного періоду. Окрім того, бажано було б в дисертації акцентувати увагу на шляхи вирішення цієї проблеми в теорії і практиці освітньої діяльності за кордоном.

3. У розділі 2.1 дисертант обґрунтовує критерії розвиненості економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ з виокремленням фіксованої кількості показників кожного з них. Однак, описуючи зміст низького, середнього та високого рівнів сформованості економічної компетентності за кожним критерієм, автор не в повній мірі враховує увесь перелік показників. Бажано було опис рівнів розвиненості досліджуваної якості подати в табличній формі для кращого сприйняття їх відмінностей.

4. Зміст заходів щодо організації формувального етапу педагогічного експерименту в тексті дисертації на сторінках 138-144 подається спрощено, без належного означення деталей, що впливають на хід і результати експериментальної роботи. Окрім того, окремі елементи організації дослідно-експериментальної роботи подаються на сторінках 170-171 дисертації. Доцільно було б цілісно розкрити програму формувального етапу експерименту з чітким описом кожного етапу перед початком його проведення в розділі 3.1.

5. Практична значущість дослідження значно зросла б, якби автору вдалося розробити та представити методичні рекомендації щодо розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ, як для науково-педагогічного, так і для керівного складу вищого військового навчального закладу.

6. Більш цілеспрямовано слід було б підійти до відбору матеріалу, який представлено у додатках. Робота значно виграла б, якби автор у додатках представив матеріали, що продемонстрували б особливості експериментальної методики реалізації третьої педагогічної умови щодо розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ.

Проте, означені зауваження та побажання не є принциповими та ні в якому разі не знижують і не впливають на позитивну оцінку даного дослідження.

Дисертаційна робота Левчук Наталії Петрівни є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне і прикладне значення. На підставі виконаних досліджень і розробок, автором здійснено комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, яке полягало в обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов розвитку економічної компетентності офіцерів-магістрантів ДПСУ.

Дисертаційна робота «Розвиток економічної компетентності офіцерів-магістрантів Державної прикордонної служби України» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Левчук Наталія Петрівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний реценент
кандидат педагогічних наук,

Р. М. Мішенюк